

نومرو : ۸۹

اجتهاد

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلند

دائرة اجتهدده

" Idjtihad " Constantinople

دوردنجی سنه

حریت فکریه به خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر، مرخص : الہامی صفا

۱۶ کانون ثانی ۱۳۲۹

آبونه

سنه ۱۳۲۹

تورکیا ایچین : ۵ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵۰ فرانق ۱ فرانق

نسخه سی ۵۰ باره

احوال مزه اعلان خصومت و حتی عاجلاً اعلان حرب
ایتمه مزله باشلا یا جاقدر .

نیم ، بود میری دها بیر چوق کره لر نئورس اوسته
قویماق و چکیچمک دها بک چوق ضربه لرله احاطه
ایتمک در .

هم بو زمین هم بو زمان ، بو قلم و آلم ایچین ، بک رنگین
بیر زمین ، بک رنگین بیر زماندر .

۲۴ کانون ثانی ۱۹۱۴

دوق تور عبد الله هودوت

زده کی لاقیدی

کوچک بیوک هیچ بر شیئه اهمیت ویرمه مک بزتر کلرک
اک فنا عادت لرندن بریدر .

کچن کون قاضی کوبنده بر ایرانی توتونجیدن سیفاره
و کبریت الوردیم . ایتالیا اعمالی شمععلی کبریتلرک جیب
ایله متناسب هجملری و محتویاتنک کثرتی و نسبتاً اوجوز لئی
دوشونرک توتونجی به بر قوطی شمععلی کبریت ویردیم .
شمدی به قدر پیاسه ده ایتالیا معمولاتی مذکور کبریتلردن
بشقه کبریت اولدیغی بیلدیکم کی ، دیگر هر هانکی
بر کبریت دخی آلسیم ویره حکم پاره نک یوزده
سکساننک ده اجنبی به کیده جکنی بیلدیکمدن ، مادامکه
پاره بوراده قالمیه حق ، مطلقاً بشقه بر مملکت کیده جک ،
اوله ایسه نزه به کیدر ایسه کیتسون دیدم و توتونجینک
ویره جکی ایتالیا کبریتی المغه قرار ویردم . بو ائشاده
توتونجی دوئما کبریتی ویره می می ؟ دیدی . شمدی به قدر
بیلدیکم دوئما کبریتلری ۱۲ × ۶ × ۲ سانتیم طول ،
عرض ، عمقده اغاج قوطیلری داخلنه قونمش ساپلری کذا
اغاج کبریتلردن عبارت ، قطعجه بیوک وجه کبریتلر
اولدیغندن ، جانم او قوجه شیئی نه یاه جغم ؟ جیه کیره میه جک
قدر کوچو کدر دیره رک بر قوطی اوزاتدی . حقیقت ؟ ایتالیا
اعمالی شمععلی کبریت قوطیلری هجمنده و ایچی شمععلی

صرف ایتمه لم ، مقصدک حصولی ایچین نه قادار اوزون
مدت لازم اولورسه اولسون ، قدر نه ایسه او اولور .
ایش اولاجانه واریر ؟ دیورز . بزم قافامز بویه دیور .

(اجتهاد) ک ۸۸ نجی نسخه سننده جلال نوری
بکک (شیمه خصومت) بی اوقویان اجنبی لر یکی بیرشی
او کرشمش اولماسه لر کرکدر . شوقادار وار ، که هر طرفده
خواص ، عوامک روحیانه حاکم ایکن تور کیده ، شو آراق ،
بعض خواصک روحیانه عوامک حاکم اولمایه باشلا دیغی
آ کلامش لردر . فقط بحران زمانی کچیریورز . بو بحران
کینجه نیم تحریر آرقاداشم بینه نیم کیبی دوشوندیکی
و دوشوندیکی کیبی یازدیغی کوسته ره جکدر .

تکرار و خلاصه ای دیورم :

اک بیوک واک دائمی خصممن بزم کندی قانمزده در ،
کندی قافامزدر . بزمه اجانب آره سننده کی مناسبات
قوی ایله ضعیف ، عالم ایله جاهل ، رنگین ایله فقیر
آره سننده کی مناسباتدر . بز قوی ایکن ضعیفلری
باغرمزه باصوب کوزلردن اویمه یوردق . معشری قوائد
ایچین فردی سیئات مباح عدایدیشدر . حق (گوستاو
لوبون) ک دیدیکی کیبی - دوام ایدن قوتدر . [۰]
قوی نک حقلی اولمایه احتیاجی یوقدر . بیر ایکنجی
مدنیت یوقدر ، مدنیت آروپا مدنیته در . بونی گلیله دیکنیه
استجناس ایتمه به مجبورز . قادینلری حیات اجتماعی
و اقتصادی به اشتراک ایتمه ییر ملت ممکن دکل پایدار
اولمایا جاقدر . ماهیت روحیه سی « کیچ اولسونده
کوچ اولماسین » ضرب مثلنده اجمال اولونان ملتیه
« کوچ اولسونده کیچ اولماسین » طرزنده بیر ضرب
مثل تألیف ایدم جک بیر قافا اکتساب ایتدیر یله دیکجه
صلاح و نجات بولماق امنیتی حاصل اولمایا جاقدر . کندی
کندیمزه حقیقی دوست اولماق ، باشقالرینه خصم اولماق
داهامعقول و داهامحصولداردر . کندیمزه دوست اولماق ،
بزی باشقا مللرک دونه دوشورن فردی و معشری

اوده بلكه، يالكز برينك بولنسييله نابندر. نيچون؟
 چونكه بز بودنياده كوچك بيوك هيچ برشيئه اهميت
 و يرمه يز. بزى هر كون دورتن قاقه يان اولدقجه،
 حيت وطنيه دكل يا جان قورقوسى بيله بزى كندى
 كنديمزه تعقيب ايديجى براهميت و يرمكه سوق ايدمه.
 دورتمك درلو درلو اولور. تجارت و اقتصادياده
 اعلانلر بيوك دورتيچيلردندر. انك ايچون اعلان چوق
 اهميت و يرميلدر. بيقمامالى، اوصانماملى، اعلان و يرميلدر.
 فقط مع التأسف بز بوكاده اهميت و يرمه يز. دونماي
 عثمانى نامنه شوشمعللى كبريتلى صاتان هر كيم ايسه،
 غزته لره بر آي قدر اعلان و يرسه ايدى، و بو اعلانلرى
 هر كسك نظرينه، قلبه و حيته ضربه اوراجاق صورته
 ياپسه ايدى، بن شمدى يه قدر بويله كبريت اولديغنى
 او كرشم اولسه ايدم، بتون كبريتلى اودونمايه مخصوص
 اولانلردن آليز ايدم. فقط كوچك بيوك هيچ برشيئه
 اهميت و يرمه مكي اعتياديتمش اولديغىمزدن، نه مالى صاتان،
 نه اوئى الان ونه اوندن منفعت استحصال ايدن انك
 سورومى ايچون ايجاب ايدن تدابير اهميت و يرمه مشدر.
 فقط دنيايه بويله پاره قزانيله بيليرى؟ بويولده زنكين
 اولق ممكن اولورمى؟ حتى موجوديت مليه محافظه
 اولته بيليرمى؟ تماميت ملكيه تايمين اولته بيليرمى؟ اوراسنى
 بك چوق دوشونمك لازم. فقط بيلديكم برشى و ارايسه
 زنكين اولق، موجوديت مليه سنى محافظه ايتك، تماميت
 ملكيه سنى تايمين ايتك قيدنده اولان ملترك بويولده حركت
 ايتدكلريدر. بوكامثال اولان شو غريب تصادفه باقكز!!!
 دونماك اوشمعللى كبريتدن بك ممنون اولديغىم
 ايرتسى كوني ينه عني توتونجي يه اوغرايه رق عني جنسندن
 ديكر بر قوطى كبريت ايستهدم، و يردى؛ الدم جيمه
 قويدم، يوريدم. سيقاره ياقق ايچون بوقوطى جيمدن
 چيقارديغ زمان اوسته ياشق اولان يافته نك رطوبت
 تاثيريله قالمش اولديغنى كوردم. جانم صيقلدى. بر پارچه
 ضمع بولسه مده يابشدرسه مديه دوشونوركن، عجايبا ده

كبريت طولى، بر قوطى. بونك ايتاليا كبريتلىنه ديكر
 بر رجحانى ده وار. اولنرك قوطيلرى اغاج، بونكى
 غايت قوتلى بر مقواه جيه ده دلز و اوزمى. هم ده محتويانى
 ديكر كبريتلردن ده ازياده، بواشكال و خواص داخلينه
 علاوه دونما كبريتى اوله سى، و بوضورتله هيچ دكله
 شو كبريته اولسون و يره جكم پاره نك ولو بك كوچك
 بر پارچه سى، هم شمدى لك مملكتده قاله جق و هم ده او پاره
 مملكتك ديكر غايت مهم يك مهم، حتى هر شيدن مهم
 بر قوت و سطوتى اولان دونمايه كيده جكنى دوشونه نك
 بك ممنون اولدم.

بو كبريت قوطوسنك بر طرفنده سفن حربيئه عثمانيه دن
 برينك رسمى، اطرافنده. دونماي عثمانى معاونت مليه
 جمعيتى - عباره سى يازيلي اولديغى كې دوت كوشه سنده ده
 مذكور جمعيتك علامت فارقه سى يعنى آرماسى اولان
 "حيثه كى تيمورى اوزرينه موضوع جان قورتاران
 سيمتى" مرسم.

قوطنيك ديكر طرفنده غايت كوزل برياض چرچوه
 ايچنده هر عثمانلى يى هر تركى، هر مسلمانى ابراز حيت
 و وطن پرورى يه دعوت ايدن، ده طوغريسى مملكتك،
 ملك و هر عثمانلىك عرض، جان و مالك محافظه سنى
 ايچون وجودى الزم اولان دونمايه ياردم ايتمكه دعوت
 و تشويق ايدن شو سوزلر يازيلي:

حيثلى عثمانلره

وطنك سلامتى دونماك ترقيستنده اولديغنى بگون تكميل
 عثمانلر تقدير ايتمشدر. اذاعلا جنسندن اولان بوكبريتى قوللانقله
 وطنكزه خدمت ايتمش اولورسكز. بوكبريتى صاتون الكز،
 و يره جككز پاره ايله حاصل اوله جق كاردن دونما كرى مستفيد
 ايدمه جكسكز.

بوعباره دونما جمعيتى نامنه صاتيلان ديكر بيوك
 كبريت قوطولرى اوزرنده ده يازيليدر. ايكي سنه دن برى
 بازاره چيقارلمش اولان مذكور بيوك قوطيلرك اوزرنده كى
 شو عباره بزم ذهن و يينمزه بك آز تاثير حاصل ايتمش
 اولديغى مذكور كبريتلرك اليوم اون دكانده و يوز كشيده

عجبا بوشر قلیلغك یعنی كوشی كسکین ، معیشتی قولای ،
فناعتکارانی زیاده مملکت و محیطك ایجابامیدر ؟

معافیة ، هر نهك ایجابی ، اقتضاسی ، اجباری
اولور ایسه اولسون ؛ بو حال ایله ، اوروپا لیلر ایله رقابت
کیرشمکه امکان یوقدر . بوامکان حاصل اولدقجه انلرك
تجاوز و تعرضلرندن قورتولش دخی یوقدر . بویله تجاوز
اقتصادی یه مثلی ایله مقابله ایله مدكجه مملکت و ملت فقیر
دوشر ، فقیر ایسه هر زمان تعرضه معروض قالیر . آرتق
کوزوم ی اچالم ، حال اقتصادیمزی درین درین دوشونهلم .
زنکین اولهك چاره لرینه توسل ایدلم . زیرا تکرار
ایدیورم ، فقر - ذلت و مسکنت ؛ فقیر - ذلیل
و حقیر در .

قاضی کبری ۲۰ کانون اول ۲۲۹ ع . س

مولانا جلال الدین

مائیل حقیقتدن نقابی رفع ایچون کلدک ،
طبیعتن غبار اختلافی دفع ایچون کلدک ؛

دیم کوستردیکک یول خلقه یالکز بر طریقتدر ،
او بر شهره حکمتدر ، او بر دریای رحمتدر ؛

او بر دریا که انهار جلالک انصبایله
دمادم یوکسه لن امواجی ، نالان پیچ و تابایله

سورکن سوبسو ، بردن جوشار بی علت ظاهر ،
اولور دنیای صابسان سد قیران بر لجه قاهر ؛

طاشار ، طاشدق اطرافه بوتون یریر حکم سربر ،
اولور بر منبع فیاض اتوار جهانداور .

فتط ذاتک و آثارک بو کون مجهول ونا مفهوم ،
بیلن ده ، بیلن ده ناقل آثار پیر روم ؛

کیمی « بیچاره بردویش » دیر بر عارف رنده
که افکار و سنو حاتی جهان طور دقجه درزنده ؛

کیمی عاقل صانیر بر مسالک آزاد و جوال
که (اعقل . .) اسره بجیسایله توفیق ایلر افعالی ؛

یافتهك قالقمش یری وارمی ؟ و دیگر لرلی دخی بوقالقان
کبی کوشکمی دیه معاینه ایتک اوزره یافتهك قاللق اوچندن
طوته رق عکسنه طوغری چکدم ، کاغذ بر آزدها قالقدی ،
و آلتندن فرنکجه بر یازی حیقدی . اکلادمکه ، بوقوطیلر
اولجه بشقه مملکتده صائق اوزره یاپش ، صکره دوناما نامه
فابریقه سپارش ویرلدیکی وقت بونک اوزرینه دونما
یافته سی یاپشدرلش .

یافتهك آلتنده کی یازی یی اوقومق ایچون کوزلکمی
طاقدم و یازی یی اوقودم نه کوردم . انکیزجه لسانله
شویه بر اعلان ، ابراز حقیته بر دعوت یازیلی ؛

« بو کبریتلر و قوطیلر کاللا بریتانیا « انکیز » معمولاتنددرلر
اجنبی رقابته موفقتله مقابله ایچون بو کبریتلری قولانلق
صورته حایه و معاونتکزی طلب ورجا ایدرز . »

بر کره انکیزلر نه ثروت و موقعی دوشونکیز ، بر
کرده بزم فقر حالزری دوشونکیز . بر کره او بوتون
صنایع علمی یه صاحب و مالک اولان انکیزلرک رقابت ملیه ده
موفقتی تأمین ایچون نصل چالشوب ، نصل حرکت
ایتدک لرینه باقک ، بو عجز من ایله برابر بویله ایشلرده کی
لا قیدیمزی نظر مطالعه یه آلاک ، طوغریسی آرتق بوکی
احوالده بو حرکتلر لا قیدیلک دیه میه جکم ، عاداتا حقیقتلرک ،
غیرتسزلک دیه جکم .

شمدی یه قدر دونما کبریتلری صانانلر لایقوله اعلان
ایتدک لری ایچون انلری قولانیانلره بر شی دیام ،
فقط شیمدی بن اعلان ایدیورم و بتون غزته لر مزدن
بو بندی عیناً و یاخود بونی اساس اعتبار ایده رک دیگر
مقاله لر یازمه لرلی رجا ایدیورم . بوندن صکره هر هانکی
بر عثمانلی دیگر بر کبریت قولالایر ایسه ، هله بونی بیله رک
یاپارسه ، انک حقیته ملیه سنندن شبهه ایدیلیدر ،
آرتق بزده بر آز قیملدانالم . بر آز مقصد و بصرتکار
اولالم . علی الخصوص سائر اقوام مترقیه دن درس و عبرت
آلهم . شو یوقاریکی انکیزجه اعلان بزده کوزل بر درس
ویریر . نه قادر عبرت آمیز بر حرکت کوستر . فقط آه
اولا قیدیلک ! آه او هیچ بر شیئه اهمیت ویرمه مزلک !